ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 144 — Субота, 2 октобар 1954

МИКИ трага за Мула-лом

НЕОЧЕКИВАНА ПОМОЋ

34

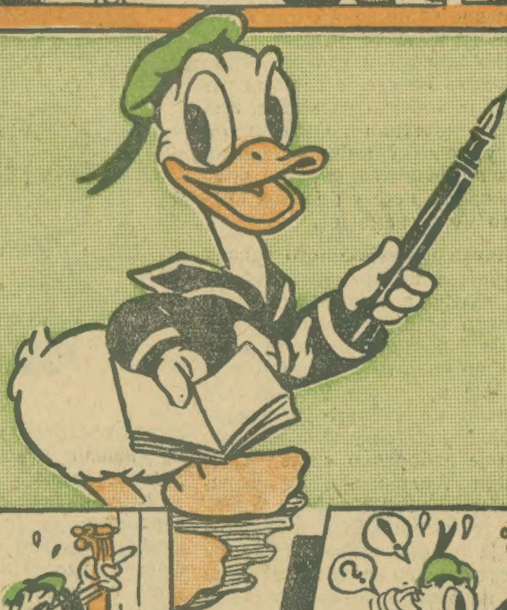

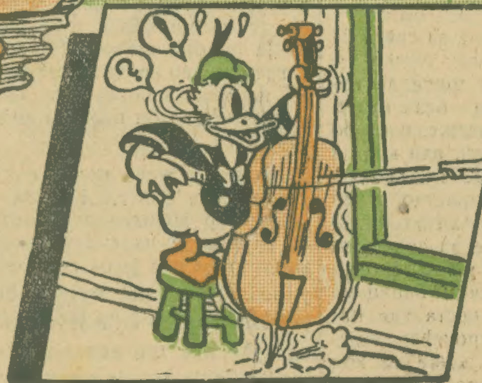

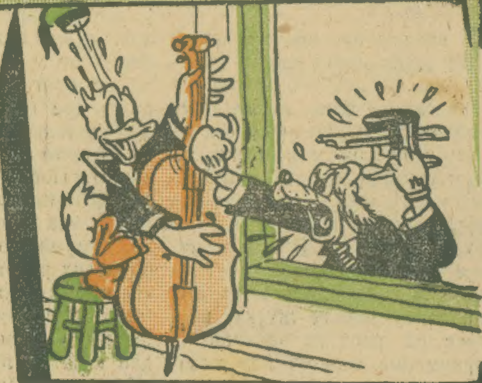

Јунаци са „Албатроса“

РОМАН ОД Е. КОРМА

(8)

— Откуд бих ја то знао! — рече Бен. — Зажелео се пловидбе наш стари друг, па зашто да не буде на „Албатросу“?

— А зар ти мислиш да је то без ичега? Е, брате Бене, ти имаш дрвену главу, ја ти то кажем. Ниси ни помислио на старог Кројтона?

— А зашто да о њему мислим? — равнодушно му одговори морнар. — Кројтон се са својом „Кокетком“ одавно купа у Карипском Мору. И ми бисмо се купали да нам није помогао послић под Трафалгаром.

— То је истина. Него, Бене, ти си ваљда чуо за Глис, Кројтонову кћер, и за плантажу у Чилеу?

— Чуо сам.

— Е, видиш, мени је један од Кројтонових момака говорио да је старац послао сав свој новац на плантажу... Ти сигурно знаш шта се прича о Глис и капетану Дилову?

— Да, само не видим шта излази из тога.

— Шта? Ево шта: Глис је умрла и Дилов иде с Болтерсом да узме новац капетана Кројтона. Ето ти одговора, мој Свилени.

Настало је ћутање, па се онда чу Бенов глас.

— Ђаво би га знао!

Дирк се зацерекао, а у том смеху ја сам осетио скривену претњу упућену двојици капетана и њиховим пријатељима.

Једнооки је отишао не продужујући разговор, а Бен је остао. Видео сам како замишљено врти главом и понавља у недоумици:

— Ђаво би га знао!

Ја сам такође пожурио да одем и да се попнем на мостић на коме се налазио стриц с капетаном Болтерсом.

Кад сам им испричао разговор који сам чуо, стриц и капетан Болтерс значајно су се згледали.

— Био сам уверен да ће Дирк то нањушити, — казао је стриц.

Болтерс је презриво слегнуо раменима.

— Сад нам је свеједно, — примети он. — Хвала ти, Диме, за вести; ми ћемо бити на опрези. Опасну игру почиње онај ко се игра са Гро Болтерсом. Вечерас ћемо израдити план како да доскочимо Једнооком. Диме, сматрам да и ти можеш присуствовати саветовању. А сад иди. Кад затреба позваћу те.

После тога отишао сам Мартину. Хтео сам да дознам да ли Дирк није нешто говорио матрозима. Мартина сам нашао на предњем делу уздигнуте палубе, на гомили конопаца, с лулом у зубима. Добродушни човек изгледао је незадовољан.

— Диме, пријашко мој! — вајкао ми се он. — Три месеца пловимо заједно и ја ћу ти признати да се никад нисам наљутио као данас.

— Зашто, Мартине?

Мартин упи поглед у мене.

— Поштено ми реци, Диме, да ли су ови матрози частан народ?

Био сам опрезан.

— Разуме се, Мартине.

— А мени изгледа да су разбојници. Нарочито онај боцман.

Ја се осврнух да се уверим има ли некога у близини и спустих глас:

— У чему је ствар, Мартине?

Естонац незграпно учини покрет рукама.

— Ја то ни сам добро не разумем... Ту сам малочас слушао један разговор. Једнооки

боцман говорио је са Немцем Кампаном.

— О чему су говорили?

— О томе како је време да лађа промени заставу. Жалио се да му је досадио трговачки занат. И Немац је слично певао. Обојица су говорили да наш капетан није згодан, а Немац је казао да би Дирк био бољи командант. Диме, мени се тај разговор нимало није допао.

— И то је све?

— А шта хоћеш више? — избуљио је он своје плаве очи у мене.

— Теби ништа није говорио?

— Мени? — Естонац одлучно затресе главом. Ја бих му гркљан ишчупао... Диме, мислиш ли да би то требало рећи капетану?

— Зашто, Мартине? Није потребно. Ја мислим да су они само брбљали да растерају досаду. Зашто правити од тога питање?

Сматрао сам да је најбоље да умирим Мартиново подозрење, јер није требало дати Дирку на знање да се у њега сумња. Ја сам умирио старог пријатеља и развејао његове сумње. Лице Мартиново поново је добило радостан израз.

Хвала ти, Диме, ти си ме утешио! — рече ми он ширећи руке. — А ја сам мислио да је тај Дирк прави злочинац! Ти си у праву; они су говорили тек онако, да растерају досаду.

Увече, у капетановој кабини одржано је саветовање. Кирби је чувао стражу и зато нас је било свега тројица. Ја сам пожурио да испричам свој разговор с Мартином. Капетан Болтерс се намршти.

— Кирби је у праву, — рече он. — Дирк хоће на вешала. То задовољство можемо му учинити. Сутра ћемо бацити ленгер у Валпараизу и можемо се ослободити Једнооког.

— Али, боље је да то учинимо онда кад свршимо све послове на суву, — додаде стриц.

— Имаш право, Виче, — сложи се Гро Болтерс.

После кратког већања било је одлучено да се лађа остави у пристаништу под присмотром крманоша Кирбија, а нас тројица да идемо на Кројтонову плантажу. За сваки случај решили смо да са собом поведемо Мартина, Бена „Свиленог“ и Норвежанина Холма, Све су то били поуздани људи, на које смо се увек могли ослонити.

Идућег дана бацили смо ленгер у Валпараизу. Одмах су на лађу дошли чилеански чиновници с великим шеширима и у хаљинама с дубоким џеповима. Држали су се врло озбиљно и марљиво су прегледали бродске документе. Тек што су то завршили, примили су капетанов предлог да попију боцу вина у кабини. Ја сам послуживао око стола и, признајем, нису ме много занимали наши гости. Они су говорили неком чудном мешавином шпанског и енглеског језика у којој сам се ја слабо сналазио, али су се чика Вик и капетан Болтерс с њима лако споразумевали.

Они су дуго остали на нашој лађи и показали невиђену халапљивост према пићу. Нај старијег међу њима на рукама су однели у чамац, а она друга двојица једва су домилела до степеница. Па ипак су показивали необичну веселост. Викали су: „Ура“ и по хиљаду пута нам зажелели свако добро.

Ујутру је капетан Болтерс скупио све матрозе и рекао им да ће неколико дана провести на копну и да ће га за то време замењивати крманош Кирби. Додао је да матрози могу силазити на обалу, али само у групама по неколико људи.

Они су наизглед равнодушно саслушали капетана. Ја сам посматрао Дирка, али се на његовом лицу није могло ништа прочитати. Изгледало је да је боцману савршено свеједно куда и зашто ми идемо. Само кад су били позвани Бен, Холм и Мартин, Дирк је показао извесну љубопитљивост.

Сели смо у чамац. Матрози, нагнути преко ограде, гледали су за нама. Једнооки Дирк истицао се између осталих. Кад се мој поглед сусрео с његовим, он је у поздрав махнуо руком.

— Срећан ти пут, Диме! — повикао је. — Лепо се прошетај по обали. Ја мислим да ћете поћи мало и изван града.

Тек што смо ступили на обалу, опколи нас бучна гомила полунагих дечака. Они су нам пружали руке и довикивали нешто што ја нисам могао разумети. Ту су стајали и Чилеанци у шареним огртачима и огромним шеширима, од којих је сваки могао да послужи као кишобран. Како изгледа, они нису ничим били заузети и налазили су се у стању неког величанственог мира. Бакарноцрвена лица са орловским носевима била су им непокретна, док су блиставе црне очи биле устремљене на нас. Сваки је имао у зубима лулу с танким чибуком. Пушили су, пљуцкајући крајичком уста, и не гледајући на лулу.

(Наставиће се)

Операција у зоолошком врту

Ахил, џиновски и несавладљиви горила, претставља понос и беду зоолошког врта у Базелу. Он је самовољан, ћудљив, тражи да се увек с њим неко забавља, отима од публике и чувара налив-пера и марамице, од деце играчке... Недавно је он добио друга у игри: шимпанза Педра, који је готово исто толико јак и велик као и Ахил. Педро и Ахил не слажу се баш увек и често се догађа да се као права деца „посвађају“ око неке играчке.

Директору зоолошког врта, који је иначе познат као стручњак за психологију животиња, пало је једном на памет да испита Ахилове цртачке способности. Он се притом руководио овом мишљу: кад су људи у стању да цртежима изразе своје свесне и потсвесне жеље и снове, зашто то не би била у стању и једна паметна животиња као што је Ахил?

Какве је закључке из Ахилових цртежа директор извукао, није познато. Но, истина је да се Ахил веома радо забављао цртањем. Једног дана, кад је био задубљен у ово своје омиљено занимање, наишао је Педро и покушао да му отме његову четворобојну патент-оловку. Да би спасао своју драгу играчку, Ахил ју је стрпао у уста и у гушању које је настало, прогутао ју је.

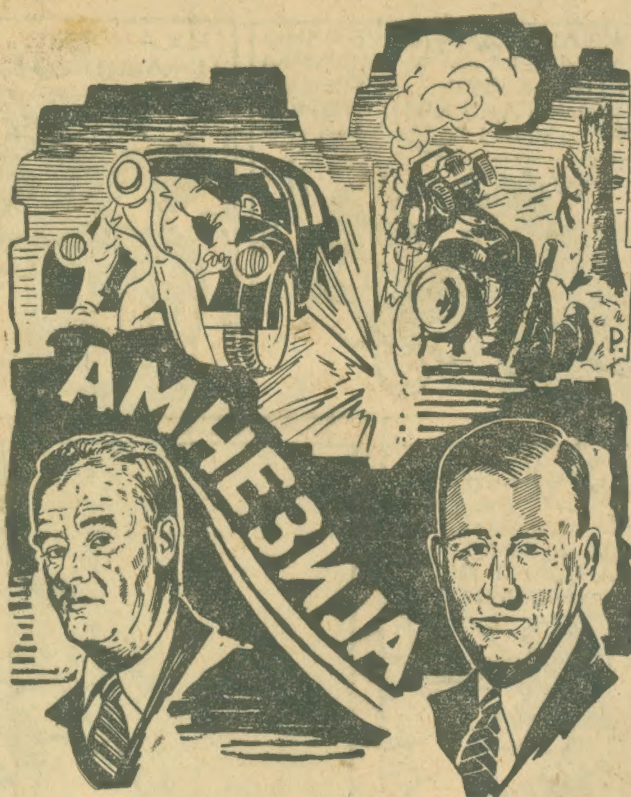
Читав зоолошки врт узбунио се због тога. Покушавали су на све могуће начине да код Ахила изазову повраћање, али узалуд. Ни, иначе ефикасна, кура с кромпиром и купусом није помогла. Остало је једно: да га оперишу. Али, требало је најпре знати тачно место где се оловка налази, а то се није могло без рентгенског снимка. А како једног горилу ставити пред рентген-апарат?

Најзад, главни чувар, иначе велики Ахилов пријатељ, смислио је план. Испод свог радног мантила ставио је касету с рентгенским филмом, ушао у Ахилов кавез, сео на столицу и, као што је и раније често чинио, позвао Ахила да му седне на крило. Ахил је то и учинио. Иза чуваревих леђа, за Ахила невидљив, налазио се рентген-апарат. Тако је, најзад, извршено снимање. На снимку се видело да се оловка налази препречена у желуцу.

Мада Ахил није осећао никакве тегобе, операција је била неопходна, јер је постојала опасност да оловка пробије зид желуца. Ахилу су најпре дали јако успављујуће средство помешано с наранџиним соком, његовим најомиљенијим напитком. Од тога Ахил није заспао, само су му отежали капци. Затим су му дали јаку дозу морфијума, која га је успавала. Тако успаваног везали су га за положену гвоздену решетку и наркотизирали етром.

Операција је изведена брзо и вешто, оловка извађена и рана зашивена. О завоју није било ни помена, јер би га, чим се освести, Ахил свакако покидао. Сутрадан после операције Ахил је био миран и као ошамућен, али је већ трећег дана јео све, па је чак изводио и своје гимнастичке вештине. После четрнаест дана извадили су му конце, и то без тешкоћа.

За време прошлог рата узет је у војску један двадесетдвогодишњи Американац, који је управо био завршио студије и интересовао се за уметност, литературу и музику. Он је тешко подносио касарнски живот и војну дисциплину. Једног дана нестало га је из логора за обуку. Пронашли су га тек после неколико месеци, далеко одатле, у неком малом месту где је живео под другим именом, радећи као чиновник у једној установи. На саслушању се испоставило да је био потпуно заборавио своје раније име и породицу и да се уопште није сећао живота у касарни. Није чак знао ни где је све био откако је побегао из војске. Кад су га посетили родитељи, он их у почетку није препознао. Тек после неколико дана врло брижљиве неге у болници вратило му се памћење.

Наука познаје много таквих случајева привременог губљења памћења, амнезије. Човеку притом остаје већина његових навика и способности и већи део онога што је научио, али не зна ко је и одакле је. Он обично не заборавља имена својих родитеља и познаника, али је заборавио своје. Овај млади Американац распознавао је војнике с којима је живео у касарни, али није знао да је он био војник. На први поглед могло је да изгледа да је његова заборавност била смишљена да би избегао војну службу.

Једном је неки човек нађен у возу без карте. Кад га је кондуктер запитао куда путује, путник је изненада упитао кондуктера где је он сам ушао у воз. Тај чудни путник био је неки фризер који је отишао од куће пре три недеље. Уопште се није могао сетити шта је радио цело то време. Приликом претреса, у џеповима су му нашли неколико стотина долара, за које он није знао да каже одакле су му. Врло је вероватно да је до губљења памћења дошло отуда што је фризер хтео да избегне непријатна сећања на порекло овог новца, уколико, наравно, није била у питању хотимична амнезија.

Према француском научнику Жанеу, који се дуго година бавио проблемом амнезије, способност сећања процењујемо способношћу да нешто изразимо речима. Губљење памћења је, дакле, само губљење способности да се речима изразе нека искуства из прошлости. Лице које пати од такве амнезије нађе, например, пут у свој стан, али не уме да каже у каквој је вези са станом.

Неспособност да се тачно прикажу неки догађаји из ранијег живота не сматра се увек за абнормалност. С тиме се често сретамо. Многи људи не умеју сређено и детаљно да опишу ни свој сопствени живот. Родитељи се, например, сећају да им се син родио упролеће оне године кад је био нападао велики снег, али датум не знају. Припрости људи мало кад знају да временски тачно одреде прошле догађаје.

До кратког и привременог губљења памћења може наступити и при повреди главе. Такве повреде честе су на футбалским утакмицама. Повређени заборавља све за неколико часова, па чак и за дуже. Понекад повређени играчи настављају да играју, али се доцније ничег не сећају.

Уз неке врсте амнезије наступају и битне промене у понашању. Пре неколико година изазвало је пажњу научника мишљење да у једном телу могу да бораве две разне личности, узимајући наизменично превагу једна над другом. Познат је случај једног адвоката који је напустио своју породицу и клијентелу и који је после извесног времена нађен у неком дућанчићу како школској деци продаје слаткише и воће.

Наше понашање и мисли мењају се према нашем расположењу. Ако смо потиштени, наше мисли заузете су суморним стварима, па и наше понашање одговара томе стању. Жани сматра да, по правилу, западање у душевну депресију значи почетак губљења памћења. Човек налази да му је живот који води исувише тежак и неподношљив и труди се да дође у неку другу, повољнију средину. Тамо он стиче поново своју животну енергију.

Амнезија претставља такву крајњу промену. Осећамо потребу да не будемо више она личност која смо дотада били, или пак хоћемо да раскинемо са досадашњом одговорношћу. Такво појачано нерасположење наводи човека да узме друго име и да бежи из средине у којој је дотада живео. Готово сви људи који у новој средини изгубе памћење, ипак се врло брзо сете своје прошлости кад се врате кући, својој породици, или кад се састану с присним пријатељима. Старе успомене намећу се и не дају се отерати. Промена средине при амнезији делује баш супротно. Као и хистерија, привремено губљење памћења јесте симптом личности коју распињу унутрашњи сукоби.

Ракови у пустињи

У врелом пустињском песку живи једна врста малих ракова. Како је познато да ракови живе само у води, изгледа несхватљиво да они могу опстати и у пустињском песку, тј. на местима где воде понајмање има. И, што је најзанимљивије, они ту проводе сасвим угодан живот. Прилагођавањем кроз неколико стотина милиона година, њихова јаја добила су чврсту љуску, која може да заштити заметак од прекомерне топлоте или хладноће све док не падне нека од ретких киша. А кад киша падне, јаје се излеже за свега 24 часа.

Јаје овог рака може да издржи две године без влаге. Кад се једном излеже, рак проживи врло активан, али кратак живот. После две недеље он је већ потпуно одрастао, а цео његов век није дужи од 40 дана. Занимљиво је да су већина одраслих ракова у тим краткотрајним пустињским барицама женке. Било је врста где није могао бити пронађен није дан мужјак. Множење се код њих врши партеногенезом, тј. без оплођавања.

Жртве змија

Сваке године од уједа змије изгуби живот око 40.000 лица, — тако стоји у једном извештају Светске здравствене организације, али се одмах додаје да подаци нису сасвим тачни и да је овај број вероватно знатно већи. Смртних случајева услед дејства змијског отрова највише има у Азији. Између 25.000 и 35.000 људи настрада годишње само у Индији и Бурми. Рачуна се да број мртвих од змијина уједа у Јужној Америци износи 3.000 до 4,000, у Северној Америци 300 до 500, у Европи 100, а на Океанију отпада свега десет смртних случајева за годину дана. Што се тиче Африке, верује се да број настрадалих не износи више од хиљаду лица годишње.

У природи живи око 2.500 врста змија, које се сврставају у тринаест фамилија. Змија отровница има четири фамилије са око 200 разних врста. Што се тиче водених, или морских змија, за њих се каже да „живе" јако повучено и не долазе у сукоб с људима".

У Азији се могу наћи све отровнице ,али је најраспрострањенија кобра. У Јужној и Централној Америци постоји прилична шароликост међу отровницама, од којих је најопаснија она која напада раднике на плантажама шећерне трске. Њен отров делује необично брзо и са веома драматичним дејством. У Северној Америци има око 35 врста отровница, којима је народ дао живописне надимке: звечарка, бакарна глава, памучна губица итд. Међу њима се налази и змија корал, врло слична кобри. И у Африци има доста врста отровница: сувоземна и водена змија, змија дрвењарка и друге.

Међу афричким кобрама најраспрострањенија је „египатска нажа", чији отров доноси брзу смрт. Постоји једна врста кобре која погађа својим отровом непријатеља чак иако је удаљен преко три метра. У срцу неких шума Западне Африке живи габонска змија. Она својој жртви зарије зубе врло дубоко у тело и истовремено излучи отров који изазива готово тренутну смрт.

Ради вађења отрова, највише се отровних змија сакупља на Соломонским Острвима, Новој Гвинеји и у Аустралији, где су нарочито познате: змија тигар, која је јако насртљива, затим „црна", „кестењаста" и „смртоносна" змија. Но, има и таквих земаља у којима не живе отровнице. У ту групу спадају све земље с хладном климом, затим Полинезија, Мадагаскар, Нови Зеланд, Канарска Острва, Куба, Јамајка, Порторико, Чиле, Ирска, Исланд и још неке.

Како треба поступати у случају уједа отровнице, свима је мање-више познато. Место изнад уједа треба чврсто подвезати, да се отров не би ширио по телу, а затим што пре убризгати инјекцију серума. Нажалост, серуми не обезбеђују успех у свим случајевима. Један од разлога што болесник не преболи ујед састоји се у томе што су серуми справљени од ограниченог броја змијских отрова. Ако уједе змија чији отров није узет у обзир приликом справљања серума, може се догодити да лек не помогне. Например, серум који је справљен у Европи или на Далеком Истоку тешко може имати дејства на Средњем Истоку или у Јужној Америци.

„Бесмртна" биљка

Парадајз је, као што знате, једногодишња биљка. Па ипак, у лабораторији Филипа Хвајта, у Бер Харбору, и данас још расте један корен ове биљке „посађен" — 1933 године! Своју „вечну" младост и дуг — за парадајз готово бесмртан — живот биљка не дугује никаквом „еликсиру младости" о коме су сањали стари алхемичари и врачи, већ хранљивом раствору који научник справља. Марта 1933 године Хвајт је отсекао коренак који је тек био почео да се развија из семена парадајза и ставио га у раствор у коме су се налазили сви састојци потребни за исхрану биљке. Од тога дана, па све до данас — значи пуну 21 годину — корен парадајза непрестано расте, и то по осам милиметара на дан. Разуме се да би корен достигао огромну дужину да се с времена на време не скраћује. И, што је најзанимљивије, изгледа да је то скраћивање, то јест делимично уништавање, једна од тајни „бесмртности" ћелија ове биљке.

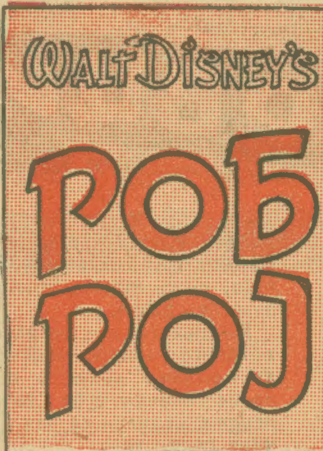
Раствор у коме Хвајт одржава у животу корен парадајза веома је сложен. У њему, поред осталог, има кисеоника, водоника, угљеника, калцијума, магнезијума, азота, фосфора, сумпора, гвожђа, мангана, цинка, јода, угљених хидрата, витамина, хормона и амино-киселина. Помешани у одређеним размерама, они омогућавају да се биљка исхрањује и да њене ћелије не изумиру.

Свој „бесмртни" парадајз Хвајт пажљиво чува од свега онога што би могло да нападне и уништи биљне ћелије, то јест од бактерија, вируса и гљивица, и све састојке које употребљава за прављење хранљивог раствора најпре стерилизује.

Хвајтов експериметат има велику научну важност, јер он може да буде путоказ како да се биљкама продужи век и како да се дође до усева који се не морају сваке године поново сејати.

Дужност старих механџија

Многи странци који су прошли кроз нашу земљу у прошлом веку нису се тужили на несташицу хране. Један од њих, Пирх, каже: „Што се тиче хране, то се с тиме лако не долази у неприлику у овој земљи (Србији). Сваки је механџија дужан да у свако доба има ове четири намирнице: хлеба, свежа меса, вина и ракије. По гостионицама кувају људи и то врло добро. Ту се никад не виђа женска душа, као год што се ни по дућанима по варошима не виђа женскиње, па макар било ради куповине или продаје".

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

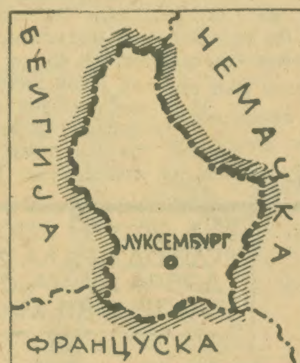

ЛУКСЕМБУРГ

Читаоци новина често се запитају где се налази нека земља, река, планина или нешто друго што се помиње свакодневно у листовима. Многи који су то све учили у школи заборавили су ове појединости. Овде ћемо повремено доносити неке ближе и даље земље, с појединостима које не могу да се нађу у дневним листовима. Данас ћемо дати кратке податке о једној малој европској држави — Луксембургу.

Луксембург је једна од најмањих држава Европе. Он заузима простор од 2.600 квадратних километара и на том простору живи 300.000 становника. На један квадратни километар долази просечно 115 становника. Две трећине су Немци, а једна трећина Французи. Језик је углавном француски, али се говори и немачки.

Привреда Луксембурга је доста разноврсна. Од његове укупне површине 35,6 отсто отпада на обрадиво земљиште, 22 отсто на ливаде; 30,8 отсто на шуме, а 11,6 отсто на неплодно тло. У Луксембургу добро роди кромпир и годишње се добије од 120.000 до 200.000 тона. Жита има много мање. Око 1.250 хектара заузимају виногради, који дају до 20.000 хектолитара доброг вина. Поред овога, у Луксембургу се

гаје руже, као у Бугарској, али у знатно мањој количини. Доста је развијено и сточарство.

Али, све ово нема ни приближно толику важност какву има рударство, јер је Луксембург један од најважнијих рударских ревира у Европи. Око 2,5 милиона тона сировог гвожђа и 2,5 милиона тона челика произведено је 1950 године. У Луксембургу има 80 рудника гвожђа, па га због тога неки називају „малом велесилом". Због овако развијене индустрије, око две трећине становника запослено је у металној грани, која располаже са око 20 високих пећи и 7 ливница челика. Поред ове, доста је развијена и индустрија коже, рукавица, цемента, керамике, дувана и пива. У Луксембургу постоје и одлични друмови, а има и 550 километара железничких пруга. На 4.275 километара друмова развија се жив саобраћај, а у самом граду Луксембургу налази се раскрсница Оријент-експреса.

Главни град Луксембурга је место Луксембург, смештено на једном брегу, око кога тече река Алцета. У овом граду живи 62.000 становника. Доста је сликовит стари град, који је некад био важна стратегиска тачка и чувар саобраћајних веза. Остало становништво углавном живи у четири остала места: Дифердангу (15.000 становника), Дуделангу (13.000), Петангу (10.000) и Бетембургу (5.000 становника).

Луксембург је познат због извоза гвожђа и челика, затим хемиских производа, угља, кокса, антрацита, жита, коже итд. За прекоморски саобраћај Луксембургу је Антверпен главна лука. До Првог светског рата био је у царинској унији с Немачком, али се после рата оријентисао према Белгији и с њом склопио царинску унију. Иза Другог светског рата царинска уније се проширила и три мале атлантске државице Европе — Белгија, Холандија и Луксембург — добиле су име Бенелукс, а своју привреду подешавају према заједничком плану.

Ко су били лекисти?

Лекисти су били чланови такозване „Језерске школе". То је била једна енглеска песничка школа у почетку XIX века. Њени чланови тежили су за природношћу у изражавању и избору материјала.

Мадригал

Мадригал је првобитно била песма коју су певали пастири, па је називан пастирском песмицом. Од времена Петрарке то је кратка идилична песма, а доцније идилична шаљива песма. У музичком смислу мадригал је врста уметничке хорске песме, која је нарочито негована у 16 и 17 веку.

Медведи риболовци

Полако и тромо пењу се уз брежуљке, остављајући иза себе брзу, пенушаву реку. Оштри, непријатни крици галебова као да одзвањају тугом: то они испраћају своје „добротворе“, медведе-риболовце, чија се тамна, златножута, мрка или готово сасвим црна чупава тела губе у честару. Сезона риболова је завршена и џиновски медведи са Аљаске одлазе да траже другу храну. Обалом лута само понеки усамљеник кога није напустила нада да ће у планинском потоку наћи још којег лососа. Јер, прећи са укусног рибљег меса на дивље бобице, корење и бубе није ни лако ни пријатно. Но, највероватније је да ће и последњи отићи у планине пре но што наступи јесења сезона лова на медведе, да тамо, далеко од људи, нађе пећину у којој ће преспавати зиму.

Мрки медвед са Аљаске и острваца дуж њене обале, веома близак сродник гризлија, с правом носи име џиновског медведа. Усправљен на задње ноге он може да буде висок и до три метра, а његово гломазно чупаво тело тешко је преко 700 килограма. Он је, како тврде зоолози, највећа животиња међу месождерима на свету.

Но, док гризли живи искључиво у унутрашњости полуострва, мрки медвед проводи добар део године близу мора, заправо на обалама река у које, пливајући узводно, долазе лososи да положе икру. Јер, џиновски медвед са Аљаске од све хране највише цени рибу и чим дође време да лososи напусте океан да би у планинским рекама положили икру, он се спушта с планина и долази на обалу.

Силазак медведа на обале река умногоме потсећа на освајање још ненастањеног плодног земљишта од стране људи. Најјачи и најспретнији заузимају најбоља „пецачка места“, која током читаве сезоне остају њихова својина. Та места нису велика, обично око четири метра у пречнику, па ипак се око њих често воде љуте борбе. Медвед коме неки од његове сабраће покуша да оспори право на „освојену територију“ бори се свом снагом. Он одбија непријатеља ударцима својим снажних шапа, уједа га, па је чак у стању и да га распори. Све то, наравно, ако је јачи од нападача. Побеђени обично одлази и задовољава се „слабим местом“. Јер, по неписаном медвеђем правилу, „средња места“ припадају женкама које имају младе.

Ипак, медведи нису себични сопственици. Кад онај који има боље место ухвати шест или седам риба од по два до два и по килограма — што му је довољно за читав дан — он напушта своју „територију“ и дозвољава да на његово место дође први по старешинству иза њега. Веома ретко, и то само у почетку сезоне, он се врати да тога дана још једном руча, више гоњен жељом да се слади рибом коју месецима није јео, но глађу. И ако се догоди да на његовом месту у том тренутку „пеца“ неко од његове сабраће, довољно је да замумла па да се „уљез“ сместа удаљи. Јер, једном извојевано и признато право својине нико му више не оспорава.

Међу медведима-риболовцима има разлике. Једни су обични прождрљивци који ће за неколико тренутака да прогутају своју дневну порцију. Други су, пак, прави гурмани који уживају у сваком залогају. Они једу натенане и обично износе свој плен на обалу, где га, извальени на трави, лагано „густирају“. Има и таквих који уживају у самом пецању можда исто толико колико и у јелу. Они ће сатима седети у води и са уживањем посматрати обиље рибе око себе. а да само с времена на време ухвате понеку од њих. Но, без обзира којој од ове три групе припадали, ниједан од њих неће појести рибљу главу или шкрге. Тим отпацима „сладе се“ галебови, који се, као прави чанколизи, непрестано врте око медведа.

Слично људима-риболовцима, сваки од ових медведа има своју „личну теорију“ о најбољем начину пецања. Један ће, например, да седи на обали поред неког воденог ковитлаца и стрпљиво ће чекати да лосос искочи из воде. У истом тренутку полети кроз ваздух медведова шапа и — необазрива риба већ је међу његовим зубима. Други ће лагано да загази у реку и сешће на средину, окренувши се у правцу речног тока. Немирна планинска река прелива се преко његових рамена, но он се не миче. Седи непокретан као стена, гледајући вртлог који вода ствара између његових предњих шапа. Уморни лososи застану да се одморе у заклону те „стене“. Један изненадан покрет главом и — ручак је медведу већ у чељустима.

Понеки од њих умеју да споје задовољство са потребом. Наиме, они до свог плена долазе на тај начин што се загњуре у воду, дуго роне и на површину излазе с рибом међу зубима. Понекад је тешко рећи у чему више уживају: у роњењу или у риби коју су ухватили.

Али, и међу њима има невештих риболоваца. Како они долазе до хране? Пошто им сви покушаји да сами улове коју рибу остану без успеха, они се прикрадају својим вештијим друговима и — краду. Ако је медвед чијој су се трпези приближили већ сит, пролазе без казне.

Пецање се, као по неком правилу, одвија у потпуној тишини. Понекад само чује се кратко мумлање: опомена ономе који покуша да пређе границу туђе „територије“. За време пецања медведи се чак и не чешу, што иначе чине целог дана.

Откуд то да су неки медведи лоши пецачи и да су приморани да свој ручак траже на туђим „трпезама“? Изгледа да је то због тога што нису имали учитеља пецања. Наиме, младунци долазе на свет у јануару и фебруару, за време зимског сна мајки. Прве риболовачке сезоне они су још сувише млади да би могли да уче како се лови риба. У „школу“ полазе тек другог лета. Али, како у пролећној сезони лова на медведе многе мајке погоди зрно ловца, њихова младунчад остају без учитеља.

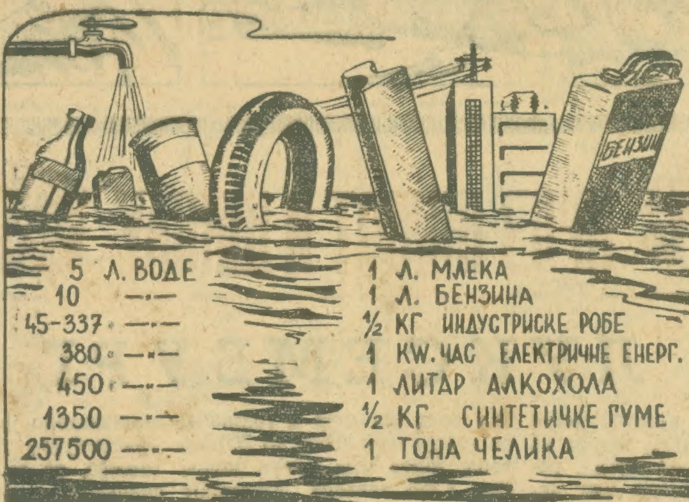
„Школовање“ нових риболоваца почиње посматрањем. Са обале реке мече гледа како његова мајка лови рибу и чека да му је она донесе. Оно је у почетку толико неспретно да обично испусти рибу из „руку“. После неколико дана оно већ иде за мајком у воду, трудећи се да ставља своје мале шапе на иста места где је она стављала своје и да подражава њене покрете, али се још не усуђује да главу загњури у воду. Но, и на то се брзо навикне. Првих дана његово гњурање је безуспешно. А кад својим оштрим зубима зграби прву рибу, оно је брзо износи на обалу да је тамо поједе, јер се на сувом ипак осећа сигурније.

Мужјаци не помажу женкама у подизању и „школовању“ младих. Уствари, највероватније је да они и не препознају своје потомство. Али, зато је мајка веома привржена младима и брани их по цену свога живота.

Мрки медведи са Аљаске нису дружељубиви и сваки од њих живи засебно. Наравно, изузетак претстављају женке, које са својим младима чине чврсту заједницу. Изгледа да медведи постају саможиви тек кад одрасту, јер мечићи из једне „породице“ често покушавају да се играју са „осталом децом“. Али, њихова мајка то не дозвољава и ако их ухвати у преступу она их одмах одведе на другу страну. Међутим, „браћи и сестрама“ дозвољено је да се играју до миле воље. Уколико су старији, времена играње има све мање, јер најпре треба ићи у „школу“, а затим се бринути за храну.

У игри и „учењу“ брзо прође сезона риболова. У рекама је све мање рибе. Медведи су већ спремили своју поткожну „зимницу“. Један по један напушта обалу и одлази у планину, праћен крицима галебова којима више неће имати ко да даје рибље главе и шкрге.

Може ли да нестане воде?

Знате ли да се у једној фабрици за производњу алкохола утроши 450 литара воде да би се добила 4,5 литра алкохола; да се у току процеса прераде или стерилизације једног литра млека утроши пет литара воде? Цифре, иако изгледају велике, не чине нам се важне. Јер, рећи ћете, воде бар има довољно и она је јевтина. Али, да пођемо даље. За свако пола килограма индустриске робе потребно је од 45 до 337 литара воде; за један киловат-час електричне енергије 380 литара, за један литар бензина десет литара, за пола килограма синтетичке гуме 1350 литара, а за једну тону челика 257.500 литара воде.

Те цифре већ су почеле да забрињавају стручњаке у земљама с високо развијеном индустријом. Јер, ако се томе дода још и број литара воде коју становништво попије и утроши у домаћинству и за пољопривреду, видеће се да се резерве подземне воде у многим областима смањују. Седамдесет процената воде која падне на земљу у облику кише и снега враћа се у атмосферу, а од осталих тридесет процената већи део се слије преко река у океане. Значи, само један незнатан део продре дубоко у Земљу и повећава резерве подземне воде.

Разуме се да човечанству још не прети опасност од несташице воде. Али, ако се она и даље буде трошила у оволиким количинама, у далекој будућности ње неће бити довољно. Имајући то у виду, научници се све више баве питањем како да од слане морске воде добију слатку и да процес добијања буде што бржи и што јевтинији.

Спартанска једноставност

Међу славне битке које су стари Грци водили против нападача спада и битка код Платеје, града у Беотији. Она се одиграла у септембру 479 године пре наше ере. Персиски цар Ксеркс пошао је на Грчку, а његов истакнути војсковођа био је Мардоније. Врховни командант грчке војске био је спартански краљ Паузаније. Борба је била љута и крвава. У њој су изгинули многи Персијанци, а међу њима и Мардоније. Ксеркс је побегао пре него што је пала коначна одлука и свој чадор оставио Мардонију.

После победе над Персијанцима, Паузаније је позвао Мардонијеве куваре и пекаре и наредио им да му приреде гозбу

онакву какву су приређивали Мардонију. Наредба је одмах извршена и Паузаније, гледајући скупоцени намештај украшен драгуљима и столове од злата и сребра, а надасве разноврсно јело, није могао а да се силно не зачуди том огромном богатству. После тога наредио је својим куварима и пекарима да приреде спартанску гозбу. Разлика је била тако велика да се Паузаније грохотом смејао, па је позвао грчке војсковође, показао им једну и другу гозбу и рекао: „Јелини, овде сам вас сакупио да бих вам показао безумност персиског вође. Ето, гледајте, иако је он овако живео, ипак је био толико безуман да насрне на нашу земљу и на наш кукавни живот, да би нам отео ову, према његовој заиста бедну, гозбу“.

Спасао се на океану, а настрадао у потоку

Џемс Крук, амерички трговац, често је путовао, и то не само по америчком, него и по другим континентима. Он би увек кад би се вратио с пута причао о својим успесима, али и незгодама, нарочито саобраћајним, које су га снашле на копну и на мору. Обично би том приликом испричао како су многи изгубили живот, а он се некаквим чудом спасао. Због тих честих железничких несрећа и бродолома, постао је — због „среће која га је пратила“ —

легендарна личност. Џемс Крук био је и на „Титанику“ кад се овај огромни брод сударио с леденом сантом 15 априла 1912. Тада је од 2.201 путника, колико је на њему било, изгубило живот 1.489 лица. Крук се спасао. Он је био и на великом енглеском брзом пароброду „Лузитанија“, који је немачка подморница „У-20“ потопила 7 маја 1915 године. Том приликом погинуло је 1.198 лица, али је Крук опет остао жив. Једнога дана у марту 1934 године он се враћао кући са вечерње шетње. Да би прешао један поток дубок свега тридесет сантиметара, он је морао да га прескочи. У том тренутку оклизнуо се и пао лицем у поток. Ударио га је шлог и на месту је остао мртав.

СИЛИ СИМФОНИЈА ОД ВОЛТА ДИЗНИЈА

ТАЈНА ТЕТКА-ЉУБИНЕ ШКОЛЕ

НА ОСТРВУ ШТО СЕ ЗОВЕ КУБА,
ГДЕ ОД ВРЕЛА СУНЦА СВЕ СЕ ПРЖИ,
ДОБРА ДУША, СТАРА ТЕТКА ЉУБА
ЗА ЗЕЧЕВЕ МАЛЕ ШКОЛУ ДРЖИ

ОВАЈ ЧИКА МРКА ЛИКА
ШТО НА НОСУ ИМА ЧВОР,
А ГЛАС МУ ЈЕ К'О У БИКА,
У ШКОЛИ ЈЕ ДИРЕКТОР.
КАД САЗОВЕ ЂАЧКИ ХОР,
ТАД ЈЕ К'О У ВОЈСЦИ ЗБОР:
СТРОГА ВИКА НА ВОЈНИКА!
ИМЕ МУ ЈЕ
ТОША-ТВОР.

Робинсон

Да ли је Робинсон, замишљени херој о коме смо толико сањали у детињству, заиста постојао? Да ли негде постоји оно пусто острво на коме је он, заједно с Петком, провео толике године? Одговор на ова питања даће нам један догађај из узбудљивог живота Данијела Дефоа, писца познатог романа о Робинсону.

Одмах се може рећи да онакав какав је описан у роману — Робинсон никад није постојао. Петко је такође измишљена личност. Мали рај који су они створили на пустом острву — још даље је од стварности. Он претставља само страсну жељу Данијела Дефоа да побегне од понижења и страдања која је доживљавао од људи и да нађе срећу у самоћи, далеко од њих. Па ипак, Робинсон је постојао, а постоји и оно пусто острво на коме се он спасао после бродолома. Острво се зове Масатјера и налази се у Тихом Океану, око хиљаду километара удаљено од обала Чилеа, а прави Робинсон звао се Александар Селкирк. Његов живот није био ништа мање занимљив од живота Дефоовог јунака. Разлика је само у томе што је Селкиркова страдања на пустом острву Дефо улепшао, замењујући стварне догађаје својим маштањима о срећи усамљеног човека.

Прича о Робинсону настала је 1709 године у живописној крчми „Златни лав“ на обали Темзе. У њој је једног дана Дефо наишао на неког полудивљег човека, чије је тело било покривено јарећим кожама. То је био морнар Александар Селкирк. Отада је он из ноћи у ноћ, уз слабу светлост лојанице, причао писцу свој чудесни животни роман.

Као син имућних родитеља, Селкирк је студирао на универзитету Сент Андре у Лондону. Био је један од најбољих студената. Једног лета није му одобрен распуст и младић, жељан разоноде, побеже из интерната. Али, убрзо су га нашли и ухапсили. Затвор је врло лоше утицао на младог човека, који из њега излази огорчен, без воље да настави школовање. Он постаје морнар. Имао је 24 године кад је унапређен за заменика капетана на броду „Еспадон“, који полази на пут око света. Уствари, брод је пошао на гусарење. Капетан Стрединг, озлоглашени пират тога доба, био је окупио око себе пустолове и бескућнике, жељне пљачке и кавге, и почео да пресреће и пљачка бродове на пространом океану.

Селкирку је живот гусара и насилника ускоро досадио и он се све више издваја од посаде. Стрединг је почео да сумња у њега, а морнари су га омрзли. Свакодневно је долазило до сукоба и капетан је у више махова затварао Селкирка на дно лађе. Пошто то више није могао да издржи, Селкирк га једног дана замоли да га искрца на прво пусто острво на које наиђу.

После неколико дана „Еспадон“ је стао и сидро је бачено у море. Са дна брода Селкирка су извукли на светлост дана и дали му један чамац, којим се он пребацио до обале малог острва. То је била Масатјера. Селкирк је са собом понео две пушке, један нож, секиру, велики лонац, неколико навигационих инструмената и — свог омиљеног мајмуна. Чим се искрцао, урезао је на једном кедровом стаблу датум: 27 октобар 1704 године. Од тога дана почело је његово страдање. Сломио је нож, изгубио секиру и инструменте, одело му се поцепало. За храну није имао да се брине, јер му је бујна тропска вегетација давала плодова у изобиљу. Али, друштво мајмуна — кога је Дефо прекрстио у Петка — и дивљих коза које је нашао на острву нису му били довољни. Селкирк је после неколико месеци просто подивљао, а разум је почео да га напушта. Све га је плашило. Почео је да сматра океан за некакво божанство, чија га је хука испуњавала ужасом.

Једног дана Селкирк је приметио људе на обали. Хтео је да им приђе, али, зарастао у браду и бркове, с косом која му је падала на рамена, личио је на чудовиште. Дочекао га је звиждук пушчаног танета и он је побегао дубоко у шуму. Но, најтежи тренуци настали су кад је угинуо његов нераздвојни друг мајмун Маримонда. Чинило му се да ће полудети од усамљености и страха.

Најзад, 1 фебруара 1709 године дошао је спас. Један енглески брод који је долазио из Бристола случајно се укотвио недалеко од Масатјере. Морнари који су се били искрцали на острво клели су се капетану да су видели неко необично биће које личи на човека и на мајмуна. Капетан је тада послао на острво добро наоружану чету морнара да улови чудовиште. Престрашени Селкирк бежао је пред наоружаним људима неколико сати. Трчао је брзо као јелен и верао се по дрвећу као веверица. Ипак су га ухватили. После четири године и три месеца очајних мука и патњи, лишен друштва људи, Селкирк је био готово изгубио моћ говора. Многе речи био је заборавио.

У то време Данијел Дефо имао је већ педесет година, али као писац још није био познат. Он је цео свој живот провео у огорченим политичким борбама на страни Чарлса II. Мада по занимању сукнар, он је све време проводио пишући памфлете против својих политичких противника. То је наставио чак и кад је страна за коју се он борио била побеђена. Због тога је више пута био затваран и мучен. Највеће понижење доживео је кад га је краљица Ана осудила да буде распет на крсту. Док је беспомоћно висио, нахушкана гомила бескућника пљувала га је, тукла и псовала. Ситан, мршав и неугледан, он је све то стоички трпео. Разочаран у друштво, почео је да верује у срећу усамљеног човека и кад је срео Селкирка створио је од њега јунака својих неостварених снова. Тако је постао Робинсон, срећни становник пустог сунчаног острва у далеким јужним морима. У њему је Дефо побегао од стварности и заборавио на патње које су он и Селкирк у животу поднели.

Роман о Робинсону брзо је завршен. Дефо га је понудио издавачу, који га је откупио за скромну цену од 125 франака. Тада се догодило оно што нико, па ни сам Дефо, није очекивао. Роман је доживео незапамћен успех и за годину дана штампан је у двадесет издања. Свет тога доба који је трпео самовољу и неправде краљева и феудалаца, жудео је за мирним, срећним животом, а роман о Робинсону дочаравао му је баш оно што му је требало: далеко острво непомућене тихе среће, на топлом сунцу, окружено изобиљем природе. Тај роман, који је читаоце хранио илузијама, донео је Дефоу богатство. Тако је он био у стању да донекле оствари свој сан — подигао је кућу усред дивног врта, у којој је остатак живота провео мирно и безбрижно. Умро је у шездесет осмој години. Кажу да није заборавио несрећног Робинсона — Александра Селкирка, већ га је материјално помагао.

Занимљиво је да се историја Робинсона на острву Масатјери још једном поновила. Године 1819 француски брод „Телеграф“ доживео је бродолом недалеко од истог острва. Пре тога посада се била побунила и капетан је убио два морнара. Остали су се изопијали и за време бродолома сви су се удавили осим путника Шарпантјеа, који је успео да се дочепа обале. Он је тамо затекао само неколико примитивних насељеника. Ускоро долазе на острво још два Европљанина — Швајцарац Алфред де Рот и Француз Рекар. Они заједно почињу да лове рибе и ракове и да тргују. Насељенике су научили писмености и француском језику. Тако је пуким случајем настала француска колонија на Робинсоновом острву, која сада броји 560 чланова. Потомци Рота и Шарпантјеа живе од рибарења и повртарства и данас су грађани Чилеа. На острву, које има површину од 84 квадратна километра, нема ни телефона ни аутомобила, а четири претставника власти немају никаква посла.

„Тешко је и коња превести“...

Они „царски друмови“ који су грађени пре боја на Косову (римски и наши феудални), и unеколико после, у току тамних векова ропства пропали су или зарасли у густе и непроходне шуме, јер се на њих није обраћала никаква пажња. Сами Турци градили су само стратешке путеве. Тако бедни, ти путеви били су „велики ратни савезници“ српским устаницима, јер се њима непријатељ тешко кретао, али после ослобођења они су претстављали велику невољу и за народ и за државу. У записима и извештајима које су написали наши стари из тога времена, а које су доцније научници прикупили и средили, помињу се многе незгоде због тих путева. Ево неколико цртица о друмовима Србије из Милошева времена.

„Од Нереснице и преко Мајданпека пут је био сасвим закрчен и забатаљен, тако да се без три до четири капетаније не може окрчити и то једва за месец дана“. И многи други били су такви да се по њима само „на коњу и пешке могло путовати“, а било их је и таквих којима је за време кише и блата могао да прође „само крилат човек“. У то доба у Србији су постојала само два главна пута којима се могло колима путовати. Један је ишао од Београда уз Саву до Шапца, па је секао Мачву до Дрине, па уз њу до Зворника. Други је ишао од Београда, преко Гроцке, Јагодине, Ћуприје и Параћина до Ниша. Осим ових, било је путева којима се могло само ту и тамо колима прећи. Од Крагујевца и Чачка за Ужице путовало се колима само „за невољу“.

Но, то је још била „лепота“. Остали путеви били су у знатно горем стању. Они су били стрми и ишли су „преко великих брда и потока“. Њихово стање било је такво да је њима било „тешко и коња превести, акамоли с колима прећи“. У пределу Крагујевац—Ужице путеви су били готово „пешачке стазе, често покривене толиким камењем да се може само лагано њима ићи, а коњи се морају водити“. Било је и таквих којима „пређе човек не би могао од густижа и прућа пешице, а на коњу још мање, проћи“.

За време кнеза Милоша радило се на уређењу путева. Ти путеви звали су се крченици, јер се земљиште морало крчити да би се направио пролаз. С обе стране тих путева била је густа шума. Пут од Колара до Смедерева звао се Дери-

вол, јер је „због брдовитости дерао воловима у јарму вратове“. Јеврем Обреновић, брат Милошев, поклањао је велику пажњу путевима у шабачкој и ваљевској нахији, па их је било и таквих којима су могла „свободно троја кола, а до нужде и четвора, једна покрај других проћи“. Путеве је народ кулуком градио, али невешто, јер нису обилажене планине, него су путеви ишли „право преко грбина планина, од једног места ка другом“.

У то доба није се обичавало путовати колима и на њима терете носити. Ишло се пешке или јахало, а коњи су терете носили. Кола су била ретка и на главном друму, а путовало се само волујским колима. На волујским колима путовала је и кнегиња Љубица и Томанија Јеврема Обреновића. Та кола направљена су била од дрвета, без иједног гвозденог дела. На њима су биле разапете асуре. да би се путници заштитили од кише. Кнез Милош обично је јахао на коњу, али су за њим ишле и каруце, да би се у њих склонио кад киша почне да пада. Године 1829 само су он и београдски паша имали каруце. На коњу су путовали и други људи, па и они који су долазили са стране, као Пирх, Хердер, затим Ђ. Магарашевић, Јоаким Вујић, Димитрије Давидовић и други. На волујским колима од Београда до Крагујевца путовало се по недељу дана. Јоаким Вујић је изгледа, тукао рекорд, јер је из Београда кренуо 21 новембра увече, а 25 новембра ујутру „благопоспешно довезе се у Крагујевац“.

Штампарија „Гоце Делчев“

У густим шумама планине Лопушника, изнад Кичева, македонски партизани основали су у току Народноослободилачког рата штампарију под именом: Штампарија „Гоце Делчев“. Ова штампарија није имала модерне машине, већ само једну примитивну справу за штампање. Пошто и поред свих покушаја није било могуће да се набави макар какав тигл, партизани су решили да направе машину за штампање из сопствених средстава. Помоћу дрвета и нешто лима, у пролеће 1943 године, направљена је штампарска ручна преса, а слова су донесена из Скопља и других градова. На овој машини штампане су прве новине „Илинденски пут“, веће брошуре, одлуке Другог заседања АВНОЈ-а итд.

Мале занимљивости

ЗРАЧЕЊЕ ПРОДУЖАВА ЖИВОТ БОЛЕСНИЦИМА ОД ЛЕУКЕМИЈЕ

Редовно зрачење целог тела Х-зрацима или радиоактивним фосфором продужава живот болесника од хроничне леукемије, тј. рака крви. Програм оваквог лечења, предузет у Орегонској медицинској школи, почео је зрачењем пацијената сваке недеље, а доцније сваких четири до дванаест недеља, што је зависило од стања болесника. Од 1941 године на овај начин лечена су 163 пацијента. Од њих су 40 још били живи крајем 1953. Средњи живот ове групе болесника од почетка обољења износи око пет година, док иначе, кад се не предузима ова врста лечења, не премашује три до три и по године.

Циљ орегонских истраживања је да овим лечењем омогуће болесницима да највећи део свога времена проводе на нормалан начин. На основу испитивања дејства зрачења на низу пацијената, дошло се до закључка да редовно зрачење целог тела омогућује болеснику да обавља своје свакодневне послове.

ДИВЉЕ КРАВЕ

У Енглеској се још и данас може наћи стадо дивљих крава које претстављају последње

непосредне потомке преисториских дивљих говеда — ороха. За разлику од обичних крава, које претстављају најпитомије домаће животиње, ове дивље краве су врло ратоборне и не дозвољавају да им човек приђе. Оне се налазе на имању леди Тенкевил и одржавају се готово стално у приближно истом броју.

БОЛАНО СРЕБРО

Болано сребро је оно сребро које је обележено печатом и које се у Средњем веку извозило у иностранство из босанских рудника Сребренице и Олова. Босански владари издавали су руднике под закуп, а уз то се плаћао и посебан порез (рударина) на извађено и у шипке саливено сребро. Из Босне се могло извести само оно сребро за које је плаћена рударина и које је било обележено печатом (болом).

ПСЕУДОСКОП

Псеудоскоп је једна справа кроз коју посматрани предмети изгледају сасвим друкчији него што су у стварности. На пример, кроз псеудоскоп испупчења се виде као удубљења, и обратно.

ЧИКАГО У ПЛАМЕНУ

У праскозорје осмог октобра 1871 године, кад су ватрогасци најзад стали да склапају своје лестве, сви су били на измаку снаге. Седамнаест часова без предаха борили су се они са страховитим пожаром. Ватра је била обухватила четири западне градске четврти.

Изненада, нешто после девет часова, одјекну поново звоно за узбуну. Дежурни ватрогасац опет је видео како избија пламен, и то на неких 500 метара од места са кога су се његови другови тек били вратили. Преморени, људи кренуше поново у борбу. Требало је да издрже још 25 тешких часова, за које је време ватра уништила срце Чикага. Она је била страшнија чак и од пожара Лондона 1666 и Москве 1812 године. Уништено је 17.450 зграда, озлеђено 300 људи, а без крова остало 98.000 становника. Материјална штета процењена је на 200 милиона долара, што је претстављало трећину целокупног богатства овог великог америчког града.

У то време мањи пожари у Чикагу нису били ретки. Да би се обезбедио смештај за становништво које се јако намножило — од 4.000 у 1840 години, тај број је порастао на 300.000 душа у 1870 — подигнуто је на брзу руку 60.000 зграда, од којих је отприлике једна трећина била од дрвета. Уочи великог пожара дрво је било суво као луч, јер је последњих месеци падало само мало кише.

Журећи у правцу ватре, једна ватрогасна чета стигла је у улицу Де Ковен, где су две шупе, једна трговина бојама и три станбене зграде биле у пламену. У том крају, где су се страћаре и кровињаре просто гушиле од тескобе, пожар је изазвала једна крава која је ногом оборила лампу, док је њена власница била отишла да стави со на рану повређеном телету.

Одједном, ваздухом је пролетела упаљена гомила неке лаке материје коју је ковитлао ураган. Описавши повелик лук, она се спустила на звонару цркве св. Павла. Зачас су пламени језици захватили црквену зграду, а с ње се пренели на стругару на левој обали реке, где је лежало око 150.000 кубних метара дрвене грађе и 750.000 метара шиндре.

Све ватрогасне снаге биле су сада усретсређене на три главна жаришта, од којих је стругара била најопасније. Али, кад то нико није очекивао, ватра је нагло искрсла и на десној обали реке, где су недавно биле подигнуте нове коњушнице. Иако у њих још нису доведени коњи, амбари су били пуни сена. Као за пакост, један угарак ношен ветром пао је баш тамо. Онда је букнула плинара.

У поноћ, Роузвел Мејсн, претседник чикашке општине, телеграфски је затражио помоћ од Милвокија, Сент Луиса и Синсинатија. Ватрогасци су се одмах укрцали у возове, носећи потребну опрему. Али, кад се најзад указао месец и својим слабим зрацима осветлио дебелу димну завесу, свима је било јасно да се пожар неће зауставити. Једина нада била је да се према осталом делу града створи празан простор у виду широког појаса. И то се покушало, но резултат није вредео ни десети део уложеног труда.

Ватра се ширила кривудавом линијом, као змија у покрету. Један угарак пао је на кубе Палате правде и за трен ока зграда је планула од темеља до врха. Док је њено звоно за узбуну непријатно ударало, затвореници у ћелијама вапили су да их ослободе. Пуштени су сви изузев тешких злочинаца, које су, везаних руку, спровели до Мичигенског Језера. Кобни звуци звона, које је покретао један аутоматски механизам, нису се утишали све док се Палата правде није срушила.

Пламенови са пет великих огњишта лизали су у небо кад је пожар захватио и велику зграду водовода, понос Чикага. Ватрогасне пумпе престале су да функционишу. Људи су сада морали да захватају воду из мора да би колико-толико зауставили ватру.

На улицама је владала незапамћена гужва. Сви су се журили и сударали, покушавајући да спасу понешто од имовине. Да би гунгула била већа, пут је свуда био закрчен избезумљеним животињама, које су јуриле уплашене врелим пепелом што је падао на њих. Крадљивци су упадали у радње, узимајући што им падне шака. Жене су се тискале, вукући децу и носећи завежљаје са стварима, а људи су гурали пред собом све што је имало точкове, да би склонили од ватре бедне остатке своје имовине.

Тек у понедељак увече главна згаришта стала су да се гасе. Пред поноћ је пала кратка киша, а око четири изјутра све је било погашено, изузев слагалишта угља, на којима су ужарена брда још дуго светлела.

Тако се завршио пожар који је уништио све на површини од 850 хектара и унесрећио близу 100.000 грађана, приморавајући их да започну живот изнова.

ВЕРОВАЛИ или не...

ЗБОГ ПРЕДРАСУДА

У „женској кући" у палати раџе од Рајпута избио је 1850 године пожар. У тренутку кад се пожар појавио, у згради су се налазиле двадесет и четири жене. Оне

су све изгореле заједно с кућом, јер ниједна од њих није се усудила да прекрши тамошње обичаје и да се појави пред страним светом, који се био искупио да посматра пожар.

ЧЕТИРИ МИЛИОНА АРТИЉЕРИСКИХ ЗРНА А НИЈЕДНЕ ЖРТВЕ

Године 1906 избила је у Еквадору побуна коју је водио Елои Алфаро (1842—1912). У току побуне било је испаљено преко четири милиона артиљериских и пушчаних зрна, па ипак ни на једној од противничких страна није погинуо ниједан човек. Једина жртва ове побуне био је један војник кога је стражњим ногама ударила нека упорна мазга кад је покушао да је крене с места.

ТРАГОМ ПРЕДАКА

Године 1893 једна група норвешких морнара саградила је себи једрењак који је био верна копија викиншких бродова и на њему превалила пут од Норвешке до Северне Америке. На овај подухват морнари су се решили да би доказали да су стари Викинзи заиста били у стању да на својим лаким бродовима стигну чак до Америке и да су они, а не Колумбо, открили Нови Свет. Свој једрењак изградили су према броду који је, 1880 године,

пронађен под наслагама земље и муља у Гокстаду и у коме је било тело норвешког краља Олафа Гејрстада, који је умро 900 године.

МИНЂУШИЦЕ

И биљке имају свој животопис. Преношење појединих врста с једног краја света на други и њихово размножавање у земљи која није њихов завичај, одувек су били значајни у вртарству. Проналазак наизглед безначајне лале, која је 1720 године пренета са Истока, изазвао је сензацију готово у целој Европи. Кратко време после тога целу Холандију захватила је права грозница за одгајивањем тога цвета, ради трговине.

Овде ћемо изнети мање сензационалну историју једног другог цвета, који се појавио

у Европи још пре 130 година — фуксије или минђушице. То је украсна биљка која има суновратне цветове скупљене у класове или гроздове. Чашице су лепо обојене у црвено до пурпурног.

У првој половини прошлог века живео је у Лондону цвећарски трговац Адлус Ли, човек који је своје трговачке способности сјединио с ботаничким образовањем и страсном љубављу према биљкама. Године 1835 дошла је Лију једна његова позната муштерија. С највећим усхићењем човек му је испричао да је приликом излета чамцем до Грејвсенда, у прозору једне морнарске кућице, први пут у животу видео некакав необичан цвет. Описао је стабло с гранчицама повијеним у лук, са срцастим лишћем и црвеним цветним ресама, из којих излазе дугачки жути прашници. А та биљка пуна ритмичке љупкости утолико је чудноватија што се не налази ни у једној ботаници.

Опис је био толико заводљив да се Ли већ идућег јутра одвезао колима у Грејвсенд. Нашао је морнарев стан и грациозна биљка са изразитим и нежним цветним звончићима одмах га је одушевила. Саксија са цвећем била је својина морнареве жене. Њој је то цвеће муж донео из Бразилије, где га је добио на поклон од неког сељака планинца.

Жена је одмах изјавила да то цвеће није за продају. На то јој је Ли понудио прво пет, а онда десет гвинеја, у оно време замашну суму, коју је могао да понуди само прави љубитељ цвећа. Ипак, жена је попустила тек онда кад је Ли обећао да ће јој исте године послати један много лепши примерак. Тада је он извадио из џепа нож и, наочиглед запрепашћене жене, отсекао њиме све цветове, гранчице потсекао, стабло брижљиво метнуо у кесу од хартије и отишао кући.

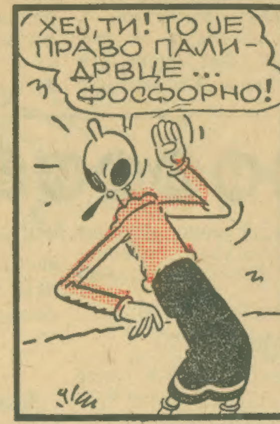
Изданке је Ли у својој стаклари засадио у песковиту плодну земљу и брижљиво их покривао све док нису ухватили корен и из њих израсле младице. Већ идућег лета имао је више од стотину стабала фуксије. Ресе цветова биле су тање од оних на првобитној планинској биљци. Жута боја спољних цветних листова пријатно је одударала од црвених унутрашњих. Најснажније биљке Ли је задржао за размножавање, а остале је зачас распродао.

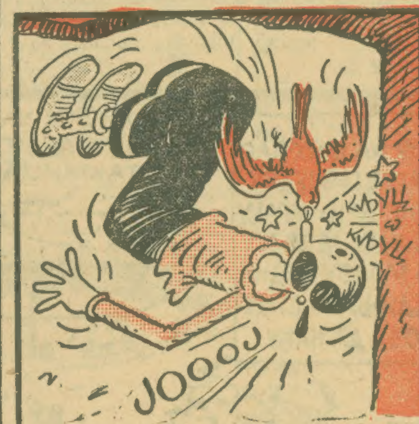

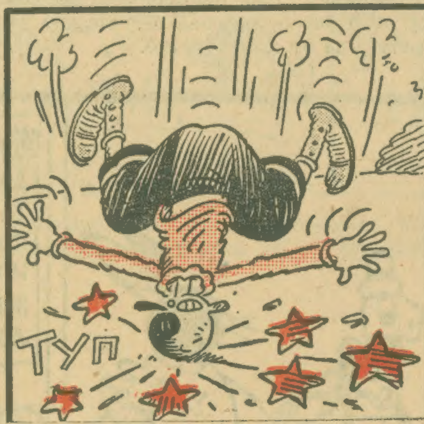

МЛЕВЕЊЕ ЖИТА У СТАРО ВРЕМЕ

Мељава жита позната је људима одавно, али начин на који се то некад радило знатно се разликује од данашњег. Млинови за млевење помоћу жрвњева (млинског камења) једна су од најстаријих техничких тековина људског друштва, а и данас се може наићи на млинове који доста личе на оне старе или готово прастаре. Прво су постојали млинови са жрвњима, па тек после с ваљцима. Њих је покретала вода, а касније су дошли ветар и електрична струја као покретачи модерних млинова. У старо грчко време млевење жита сматрано је за најтежи посао; заправо, то је био ропски рад. Тада се радило ручно, тј. жито се туцало великим каменом у ступама. То се сатима радило, досипајући у ступу једну прегршт жита за другом. Овај посао обично су обављале робиње. У богатим кућима постојале су робиње које су само то радиле. Хомер каже: „Златну раж млеле су ручним жрвњима". У том млину радило је дванаест робиња, од ране зоре до касно у ноћ, и одлазиле на починак, уколико су имале где, мртве уморне.

НЕОБИЧАН МОЗАИК

Мозаици су били познати и старим народима. Они су их израђивали од комадића разнобојног стакла. Многи примерци мозаика нађени су у рушевинама старих градова. Данас се сматрају за велику драгоценост, не само због свог историског значаја, него и због мајсторске израде. Сваки од тих мозаика је на свој начин занимљив, али међу најзанимљивије спада онај који је нађен у вили римског цара Хадријана (117—138), која се налазила у близини Рима. Тај мозаик познат је под именом: под који не може да се очисти. Наиме, кад се под погледа, на њему се виде разбацани комади хлеба, меса, костију и свега другога што се може наћи на једној гозби. Уствари, све то смеће израђено је од разнобојног стакла у облику мозаика.

МОРСКИ КОКОТ

У Јадрану живи велик број разноврсних риба, али међу најзанимљивије спадају рибе полетуше. У те рибе спада и морски кокот, који може помоћу широких пераја, сличних крилима, да лети. Он је црвенкасте боје. Може да нарасте и до пола метра, а кад полети он се вине доста високо изнад површине и у стању је да прелети и сто метара. Он то свакако не чини из „спорта", него бежи да би се спасао од других риба које желе да га прогутају.

ЧУДНЕ ПОСЛАСТИЦЕ

И код нас има људи који сматрају као особиту посластицу пресну острригу, пужеве, жабе и тако даље. Но, у далеким земљама постоје људи који сматрају као изванредно укусне такве ствари за које нама ни на памет не би пало да се могу јести. Јамани, урођеници Огњене Земље, сматрају за праву посластицу уље од фоке, а нарочито јагоде потопљене у то уље. Индијанци северозападне Бразилије радо једу комарце и велике крилате мраве, које прже на огњишту. Прави гурмани једу и живе мраве, а неки их мажу и на хлеб. Исто тако, они воле и напола испржене рибе које умотају у зелено лишће, па их онда припеку на ватри. За неке Индијанце североисточне Бразилије и мајмунско месо је посластица. На Новој Гвинеји свињско месо једе се само у свечаним приликама, и то — у сировом стању.

РЕЗУЛТАТ СТОГОДИШЊЕГ РАДА

Док су људи изумели први воз и прву железничку пругу требало је да прођу хиљаде година. А кад се једном до тога дошло, онда је сам развитак и једног и другог ишао брже, мада није био лак. Сада има по прилици око сто година откако је прва железница пројурила шинама, а већ је досад огроман део земаљске кугле окован железничком пругом. Данас има на Земљи око 1,345.000 километара железничких пруга. Кад се узме у обзир да дужина Земљиног Екватора износи 40.000 километара, онда то значи да би железничке шине по дужини могле да опашу Земљу 33 пута. Ето, то је резултат стогодишњег рада човека.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СЛИКАРСКО ПЛАТНО КОЈЕ ОДОЛЕВА ЗУБУ ВРЕМЕНА

Проналазак Едварда Санта из Вилмета, у Илиноису, претставља велику и веома корисну новину у сликарству. Наиме, Сант је пронашао платно за сликање које се уопште неће мењати током година. По његовом тврђењу, ово платно не упија влагу и, без обзира колико је старо, неће се набирати. Поред тога, оно не упија уље из сликарских боја, тако да ни после неколико столећа слика неће изгубити своју свежину и сјај.

Ново сликарско платно начињено је од стаклених влакана. Оно је с једне стране превучено органским синтетичким материјалом, а с друге је премазано основном бојом којом се и данас премазују сликарска платна.

НОВ НАЧИН УНИШТАВАЊА ЛАРВИ ШТЕТОЧИНА

Рачуна се да услед штетног дејства ларви разних инсеката само у САД пропадне годишње око 300 милиона долара вредности млека и меса. Сада је и за то пронађен лек. Ако се с храном или путем инјекције унесе у тело краве органски фосфор, све ларве угину. Ово нимало не утиче на количину и квалитет млека које крава даје, као ни на укус њеног меса.

ОТПОРНОСТ ДРВЕЋА ПРЕМА ВЕТРУ

Један шумарски стручњак из Аустралије учинио је занимљиво откриће у погледу отпорности дрвећа према олуји. Он је утврдио да борови који слободно расту имају много јаче стабло и отпорнији су према ветру од дрвећа које је заштићено. Слободан бор има много дебље стабло од заштићеног. С друге стране, заштићено дрвеће брже расте у висину, нарочито прве две године.

ПРЕКОМЕРНО ОДМАРАЊЕ ШКОДИ

Доктор Арнот, професор на Медицинском факултету у Бирмингему, после дугогодишњих посматрања дошао је до закључка да нерад много више шкоди од рада. Предрасуда да рад шкоди потиче из оног доба кад су људи радили по 80 часова недељно, вели он, и кад је рад заиста био убиствен за људе. Међутим, данас, кад се у већини земаља ради 40 до 48 часова недељно, рад не само да не шкоди, већ благотворно утиче на организам. С друге стране, нерад производи код човека многе штетне последице. Он нарочито утиче на циркулацију крви, крвне судове и бубреге. Мишићи такође ослабе, губи се апетит и уопште цео организам попушта. Према мишљењу др Арнота, не треба се плашити рада, чак ни тешког, а у постељи треба остати само док траје акутно обољење.

НОСИО 50 ГОДИНА МЕТАК У ВРАТУ

На клиници Мајо у Рочестру, у САД, догодио се један необичан случај. Тамо је дошао један човек стар 64 године и жалио се на болове у врату. Рентгенским прегледом утврђено је да он у врату носи метак. Још као четрнаестогодишњем дечаку метак му је ушао кроз горњу усну, испод леве ноздрве, пробио језик и задржао се у врату. Рана је брзо зарасла, а метак није причињавао никакве непријатности. Тек у последње време човек је почео да осећа болове, па је дошао на клинику. Ту му је метак извађен и болови су престали.

ЛЕК ОД ВОДЕНЕ БОЛЕСТИ

Један енглески лекар употребио је крвну плазму за лечење водене болести. У свима случајевима лек се показао као ефикасан. Пацијенти су имали водену болест већ дуже времена, праћену знацима обољења бубрега. Један од њих није могао бити излечен никаквим другим начином. Тројица су изгубили за недељу-две дана и до двадесет килограма у тежини. Лекари сматрају да овај начин лечења не оставља никакве штетне последице и да се може више пута употребити ако се болест поврати.

ШАМПОН ПРОТИВ МОЉАЦА

У Енглеској се производи једна врста шампона, али не за косу, већ против мољаца. Један пакет овог шампона раствори се у топлој води, и то је довољно за заштиту око 20 квадратних метара ћилима.

СТАРО НАСЕЉЕ У АРКТИКУ

Једна мешовита данско-америчка археолошка експедиција нашла је у источном делу Арктика, око 150 километара северно од поларног круга, цело једно село од преко сто кућа у коме су последњи становници живели пре нешто више од хиљаду година. Познато је било и раније да су у тим крајевима живели људи који су се разликовали од Ескима, али се досад нису нашли трагови њихове културе. Ово је највећи археолошки налаз у Арктику.

БЕЗ ОБУЋАРА...

Довољно је само неколико капи једне безбојне течности, која је недавно пронађена у хемиском заводу једне компаније за прераду коже у Лос Анђелосу, па да најнеугоднија ципела престане да жуљи и стеже. Течност се ставља на спољну страну обуће и већ после неколико корака кожа на ципели постаје еластична и прилагођава се облику ноге.

ОД ЧЕГА ЈЕ КОЈИ МЕД?

Лако ћете препознати од којих је биљака мед направљен, и то по његовој боји: багремов мед је бледозелен, пријатна мириса и чврсто се кристализује. Најбољи је пролећни мед од липе. Он је водено-зелене боје, мирише на липов цвет и такође се чврсто кристализује. Има и меда који се добија од пчела које се хране шећером. Мед произведен на тај начин сасвим је беле боје, а његов мирис потсећа на мирис воска.

... шофер који пређе 800 километара за десет часова, терајући брзином од 80 километара на час, во-

зи од тога, због учесталог трептања очним капцима, око 60 километара затворених очију.

... Лондон, главни град Енглеске, основао је Јулије Цезар као гарнизон за своју војску. Године 62 Тацит помиње тај град као Лондонијум. Име Лондону дали су Келти на чијем је језику реч „Дон" означавала тврђаву, а „лон" мочвару. Према томе, Лондон значи „тврђава у мочварном пределу".

... мост у Плауену, у Немачкој, има најдужи камени свод

на свету. Свод је дуг 72,5 метра.

... у музеју Трокадеро, у Паризу, чува се једна златна игла која је некад припадала Марији Антоанети. Та игла, намазана медом и окачена о златан ланац, висила је некад на њеном врату, а сврха јој је била да се на њу лепе буве. Као што је познато, у то доба на чистоћу тела уопште се није обраћала пажња.

... Аполодор из Атине (60—125) био је

први уметник који је сликао на платну.

...у Индији се човеку који кија каже „цива", што значи живео. Наиме, постоји веровање да се тим узвиком спречава да му не излети животни дах кроз нос.

... стари народи веровали су да гром не удара у ловор. Због тога је римски цар Тиберије за време грмљавине увек стављао на главу ловоров венац.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Колико је часова?

Пера, ученик трећег разреда гимназије, пажљиво је пратио речи свога професора математике. Одједном, паде му на памет да упита друга који је седео до њега колико је часова. Овај му одговори да не зна. Он онда упита другог, па трећег, али нико није могао да одговори, јер ниједан ученик није имао часовник. И све би се лепо свршило да наставник није приметио како се Пера обраћа друговима. Он прекиде предавање и упита Перу:

— Зашто се ти стално окрећеш?

— Хтео сам да упитам другове колико је часова, — одговори Пера.

— Е, кад си био тако искрен, — рече наставник, — онда ћу ти ја казати колико је часова. Узми један лист хартије и пиши: ако се број часова који су протекли од подне до сада удвостручи, па томе дода трећина броја часова који ће протећи од сада до сутра у подне, добиће се као резултат број који означава колико је сада часова. Будеш ли ово решио, нећеш бити кажњен што ниси слушао предавање.

Пера је брзо решио овај задатак. Можете ли и ви? Ако не знате, рећи ћемо вам резултат. Тада је било 18 часова.

ВРАПЦИ У ВИНОГРАДУ

У једном винограду налазило се јато врабаца. На сваком коцу седео је по један врабац, а само један врабац није имао свој кочић. Врапци једном одлетеше, па се вратише, слећући на исто коље. Али, сада су на сваки кочић пала по два врапца, тако да је један колац остао празан. Колико је било кочића, а колико врабаца?

(Било је 3 кочића и 4 врабаца.)

У БАКАЛНИЦИ

Гледајте неко време ову слику, али притом добро отворите очи! Хоћемо да видимо јесте ли у стању да уочите све оно што се на њој налази. После тога слику покријте руком и одговорите на следећа питања:

1) Да ли се у овој бакалници налази вага?

2) Да ли бакалин носи кецељу?

3) Да ли је бакалин ћелав?

4) Колико шунки виси о зиду?

5) Да ли бакалин носи лептир-машну?

6) Да ли се у доњем рафу види мачка?

7) Да ли бакалин има цвет у рупици од капута?

8) Да ли се бакалину виде оба уха?

Ако будете тачно одговорили на сва горња питања, онда знајте да одлично запажате ствари и добро памтите.

ЛИФТ

У једној петоспратној палати, на сваком спрату, као и у приземљу, станује подједнак број станара (10). Наравно, ова палата има лифт, којим се сви станари подједнако служе и кад се пењу и кад силазе. У том лифту налази се за сваки спрат, па и за приземље, по једно дугме (види слику), које служи да се лифт стави у покрет.

Кад се све ово има у виду, поставља се питање: које ће дугме у том лифту станари најчешће притискују?

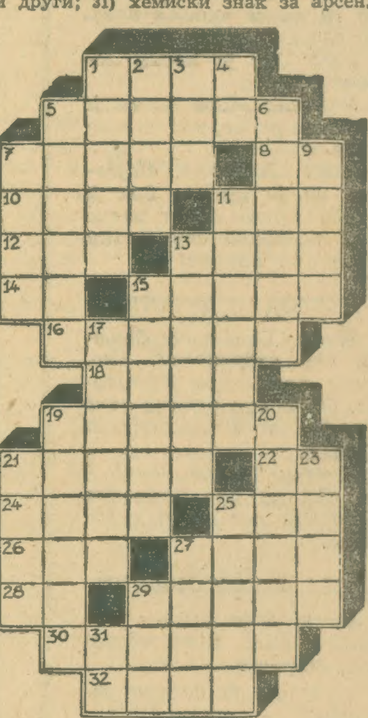
Ако не можете да се сетите, ми ћемо вам рећи: најчешће ће притискивати дугме за приземље, јер ће приликом спуштања лифтом свако морати да притисне баш на то дугме.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) име боксерског шампиона света у тешкој категорији; 5) град у Турској; 7) главни град острва Суматре; 8) географски појам; 10) једнако; 11) презиме аутора дела „Историја социјализма и социјалних борби"; 12) бодља; 13) један клуб београдске потсавезне лиге; 14) иницијали творца теорије релативитета; 15) један од најчувенијих физичара; 16) том; 18) званични списи; 19) индустриски град у Немачкој; 21) име чувеног америчког романописца („Петролеј"); 22) иницијали нашег шаховског интернационалног мајстора; 24) река у Немачкој; 25) прост број; 26) поклон; 27) староседелац Балканског Полуострва; 28) узвик; 29) град у Јапану; 30) разонода; 32) буре за воду;

Усправно: 1) наша планина; 2) чувени француски војсковођа из 19 века; 3) град у Француској; 4) место у Малој Азији где је Александар Велики потукао Дарија; 5) нарочито рибље уље које служи за машћење кожа; 6) украс на петловој глави; 7) циљ; 9) утакмица у брзини; 11) полуострво на југу Европе; 13) град и пристаниште у Америци; 15) дуж одређене величине, правца или смера; 17) немачки лиричар из Средњег века; 19) пљесак; 20) старина; 21) опера од Вердија; 23) десна притока Саве; 25 јавно признање за заслуге; 27) страно мушко име; 29) и један и други; 31) хемиски знак за арсен.

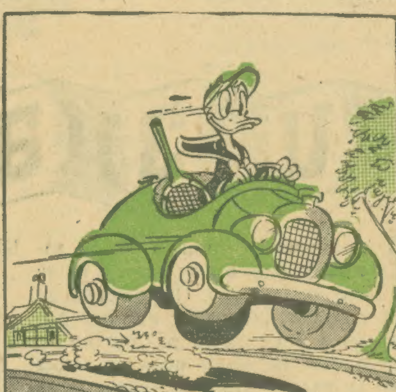
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) терамицин; 8) ета; 9) ено; 10) Ло; 11) три; 13) аг; 14) свила; 15) мотика; 17) Г(убец) М(атија); 18) Одеса; 19) Дуе; 20) Нант; 21) Арат; 22) ја; 23) плин; 24) ма; 25) пренос; 27) Троја; 28) ла; 30) ала; 31) ав; 32) Енс; 34) све; 35) километар; 38) утен; 39) Вали; 40) Лазаревић.

Усправно: 1) теламон; 2) ето; 3) ра; 4) Марика; 5) це; 6) ина; 7) ногомет; 11) Твист; 12) ила; 14) стена; 16) одаја; 17) гуано; 19) Дрина; 21) алеја; 23) „Пролом"; 24) молекул; 25) пра; 26) Сиверић; 29) Анита; 31) авали; 33) слез; 34) став; 36) она; 37) Ева.

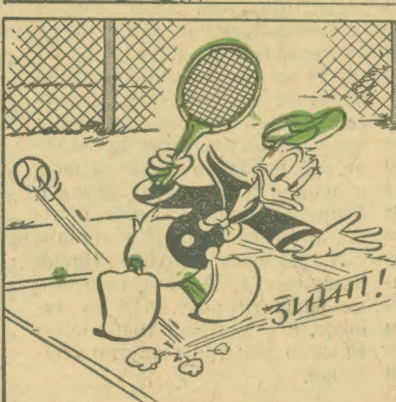

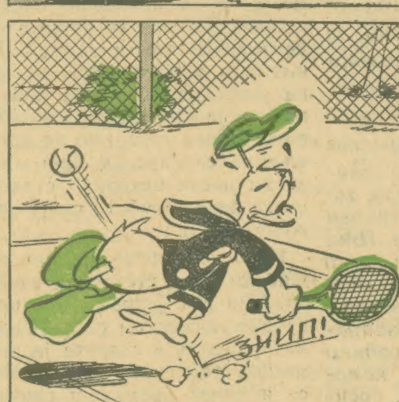

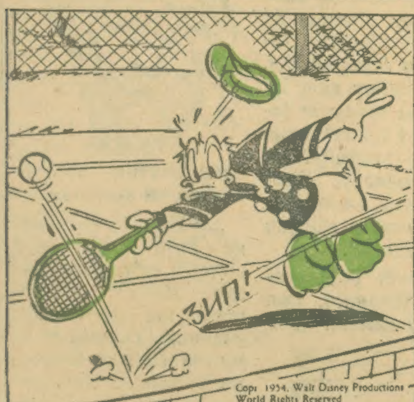

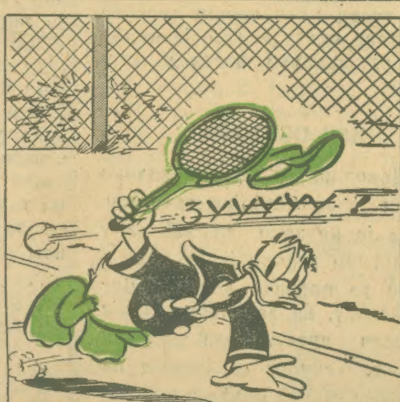

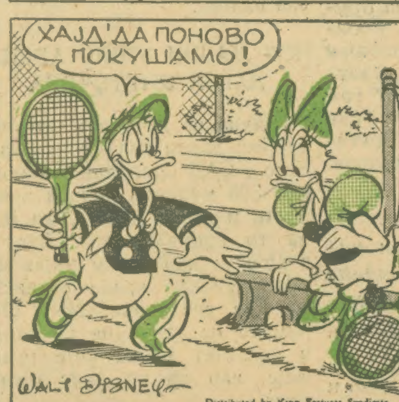

Који је ОДГОВОР тачан

ЛЕЗИЈА је:
- правни израз
- малоазиска држава
- средњовековна песма
- висораван у Азији

ПУЛВАН је:
- врста коња
- стара одећа
- мамац
- израз за човека шалџију

ЕПИМОНА је:
- јунакиња из старогрчке драме
- врста цвећа
- израз из Науке о говорништву
- део одеће

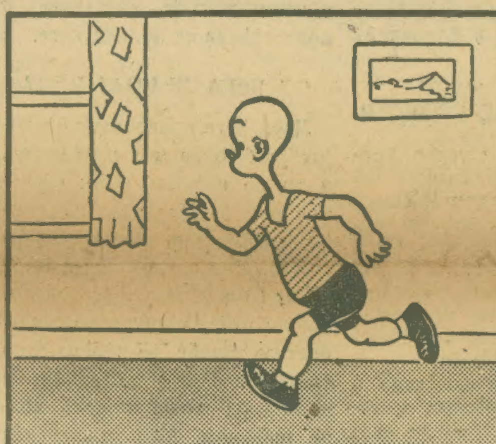
ОДГОВОР:

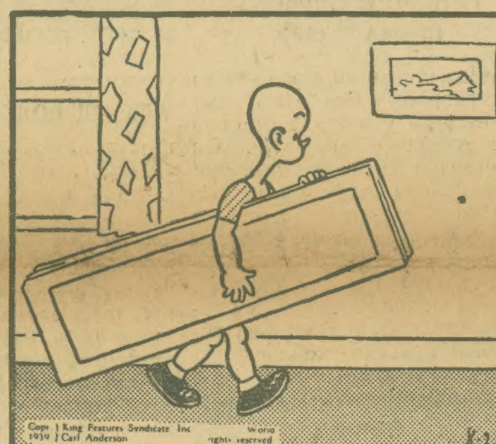
ЛЕЗИЈА је озледа, повреда; вређање, увреда; оштећење, причињавање штете, закидање.

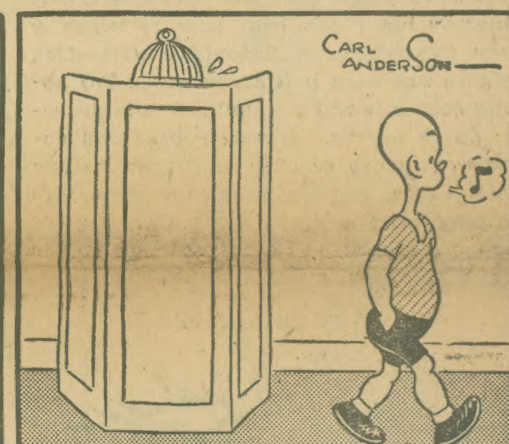
ПУЛВАН је испуњен тетреб који служи као мамац у лову на тетребе.

ЕПИМОНА је задржавање на једном предмету да би се што исцрпније изложио и објаснио.

Кра-Кра! уређује Паја Патак

ДОБРИ ЛОВЦИ

Учитељ: Чуо сам, Рајо, да ти сваке недеље идеш са својим ујаком у лов.

Раја: Да, ја носим ловачку торбу.

Учитељ: Мора да ти је најтеже увече, кад се враћате из лова.

Раја: Напротив. Најтеже ми је ујутру, док је торба пуна. А до увече већ поједемо сву храну коју смо понели!

НЕЗГОДАН ДУЖНИК

Мики: Баш су особењаци ови астрономи! Ево, узми професора Кумулуса. Он време рачуна само хиљадама и милионима година.

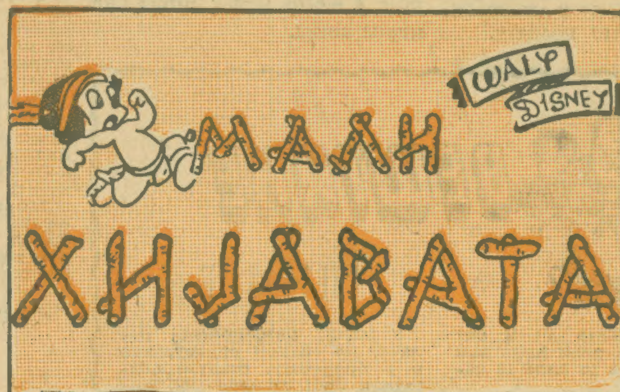
Шиља: Тешко мени! А ја сам му пре неки дан позајмио пет стотина динара!

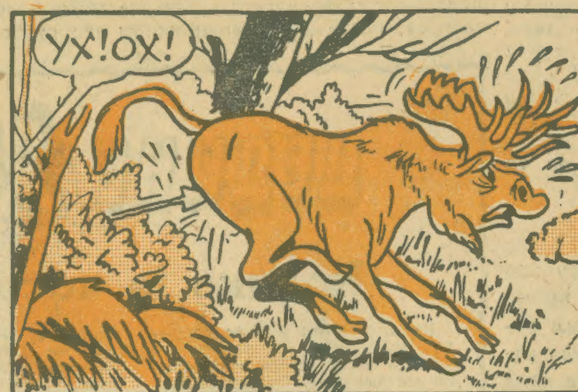
РАЈА У НЕДОУМИЦИ

Стоји Раја испред једног кактуса и не одваја очи од њега.

— У шта си се тако загледао? — пита га Паја.

— Види, ујка-Пајо! На овом кактусу стоји једна пчела. Питам се: да ли то сад кактус боде пчелу, или пчела кактус.

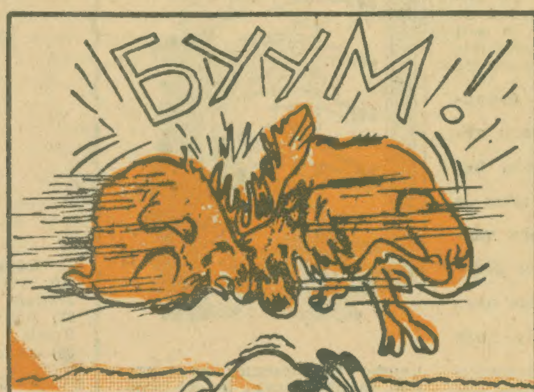

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт, фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 500, полугодишња 250 динара, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.